

KANADE KÕHULAHTISUS JA KÕHA

Koostaja: Piret Kalmus, DVM, PhD

Kanadel põhjustavad hingamiselundite haiguseid ja kõhulahtisust mitmed haigustekitajad. Haigestuda võivad nii tibud, munakanad kui broilerid. Kanade bakternakkused on peamiselt sekundaarsed, kus viirused ning parasiidid on eelnevalt kahjustanud hingamiselundite või soolestiku limaskesta ning bakterid saavad seejärel läbi kahjustatud limaskestade organismi tungida. Lindlate hügieeni korrashoid, söötade ja joogivee kvaliteedi tagamine ning lindude hea vastupanuvõime saavutamine on esmased võtted nakkussurve vähendamiseks. Eelsoodumuslikuks teguriks nakkushaiguste levikul on stress, mis võib olla põhjustatud nii järsust söödamuutusest, tihedast asustusest kui halvast lindra kliimast.

Hingamiselundite kahjustus			Kõhulahtisus	
Viirusnakkused	Bakternakkused	Teised	Bakternakkused	Parasiidid
Paramüksoviirus (Newcastle haigus)	Pastorelloos	Mükoplasmoos	Klostridioos	
Koronaviirus (nakkav bronhiit)		Eimerioos (ainurkased parasiidid)		
Herpesviirus (larüngotraheiid)		Lindude klamüdioos (ornitoos)	Salmonelloos	Ümarusstöved
		Aspergilloos (seennakkus)	Kolibakterioos	

Kõhulahtisus võib tekkida igas vanuses lindudel.

Normaalselt on kanade roe tihke, pruunika värvusega, mille keskel on valkjast osa (kusihape ja uraadid). Kui kanade roe muutub vedelaks, vahutavaks ning kollakaks, on tegemist **kõhulahtisusega** (Foto.1).

Foto.1. Normaalne roe ja kõhulahtisus.

Kanadel võivad kõhulahtisust põhjustada nii bakterid kui parasiidid. Lisaks võib kõhulahtisus tekkida ka söötmissvigade tõttu, näiteks liigsel proteiini söötmisel. Olenemata kõhulahtisuse tekkepõhjusest, muutub kõhulahtisust põdev kana loiuks, isutuks ning ta kaotab kehakaalu (Foto.2).

Kanad võivad surra tekkinud vedelikukao ja kahjustatud maonning soolelimaskesta kaudu organismi imendunud mürgainete tõttu. Vedela roojaga määrdunud kanaaedikus toimub nakkuse ülekande ka teistele kanadele ning haigestuda võib kogu kanade grupp.

Foto 2. Loidus, kõhulahtisus.

Kanade peamised kõhulahtisust põhjustavad **bakternakkused** on klostridioos, salmonelloos ning kolibakterioos. Klostridioosi eelsoodumuslikuks teguriks on eelnev nakatumine parasiitidega. Regulaarne parasiititõrje aitab ära hoida bakternakkuste levikut.

Hingamiselundite kahjustuse tunnuseks on köha, hingeldus (Foto 3), vesise või vahutava nõre esinemine silmadest ja ninast (Foto 4) ning teatud juhtudel ka sinusiidist tingitud silmade ümbruse turse (Foto 5). Hingamiselundite taandumist esilekutsuv haigustekitaja tuleb kindlaks teha ning vastavavalt sellele alustada raviga või haiguse tõrjega (näiteks vaksineerimine).

Foto 3. Hingeldus.

www.thepoultrysite.com

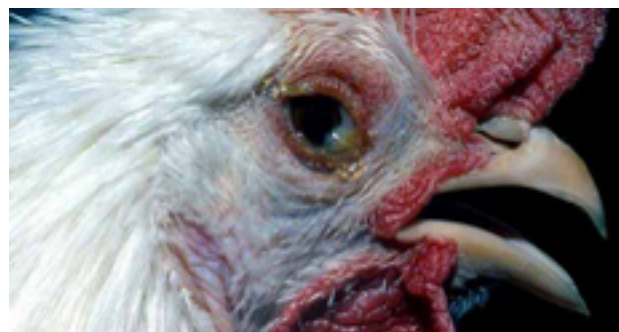

Foto 4. Nõrevool silmadest.

Foto: www.poultrykeepers.com

Foto 5. Sinusiit.

Foto: www.thepoultrysite.com

Tegevusjuhhis:

- 1) kõhulahtisuse või köha avastamisel kutsu loomaarst;
- 2) eralda haigestunud kana(d) tervetest kanadest;
- 3) toeta kanade soolestikku probiootikumidega;
- 4) toeta kanade vastupanuvõimet multivitamiiniga;
- 5) jälgi täpselt loomaarsti poolt antud ravijuhiseid ja pea kinni õigest doosist ja ravi pikkusest.

Bakternakkuste antibiootikumiravi toimub peamiselt suukaudse grupiravina, kus antibiootikum doseeritakse koos joogiveega. Haiguspuhangu alguses tuleb koheselt haigustekitajad tuvastada ja kindlaks määrata isoleeritud bakterite antibiootikumitundlikkus. Aladoseerimise vältimiseks tuleb täpselt jälgida, et haigestunud linnud saaksid õiges, väljaarvutatud doosis ravimsööta või -jooki.

Loomaarst võtab haigestunud kanadelt roojaproovid ning uurib laboratooriumis parasiitide ja bakterite esinemist võetud proovides. Loomaarst määrab ravi, kui kanade üldseisund on halb ning roojas esineb verd. Hingamiselundite haiguste diagnoosimiseks võtab loomaarst proovid haigestunud lindudel või saadab laborisse hukkunud linnu organid.

Antibiootikumiravi tohib kasutada vaid bakterite poolt põhjustatud kõhulahtisuse või hingamiselundite haiguse **diagnoosimise ja antibiootikumitundlikkuse määramise järel**. Esmase valikuna valib loomaarst trimetoprim-sulfadiasiini või tetratsükliini preparaadi ning väldib kinoloonide kasutamist.